

Asia: VN/34680/2022

Lausuntopyyntö Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit alatyöryhmän 1. Rikollisuus ja rikosasioiden käsittely sekä rangaistukset ja niiden täytäntöönpano ehdotuksista

Oikeusrekisterikeskus (ORK) kiittää mahdollisuudesta lausua Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista. Tässä lausunnossa lausutaan ORK:n täytäntöönpanotehtäviin ja rekisterinpitotehtäviin liittyvistä toimenpide-ehdotuksista.

ORK huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, seuraamusmaksuihin ja muihin saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä. ORK vastaa myös oikeusministeriön hallinnonalan keskeisten rekistereiden kuten sakkorekisterin ja rikosrekisterin sekä konkurssi- ja yrityssaneerausrekisterin rekisterinpidosta.

Oikeuslaitostyöryhmä on esittänyt alustavana toimenpide-ehdotuksena muuntorangaistusjärjestelmän ja -menettelyn keventämistä erityisesti tuomioistuinmenettelyn osalta siten, että sakonmuunnot voitaisiin käsitellä kirjallisessa menettelyssä, ellei niitä voida jo määräämisvaiheessa muuntaa ehdollisesti vankeudeksi (Rikosten seuraamusjärjestelmä: Toimenpide-ehdotus nro 31, s. 23)

Oikeusrekisterikeskus kannattaa muuntorangaistusprosessin kehittämistä siten, että muuntorangaistusasioiden käsittely digitalisoidaan kokonaisuudessaan. ORK on kannattanut myös oikeusministeriön asettaman työryhmän mietinnössä esitettyä kevennystä muuntorangaistusmenettelyyn. Tämän mukaan ulosotto jäisi pois sakon muuntorangaistusten täytäntöönpanoprosessista siten, että Oikeusrekisterikeskus hakisi muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa suoraan Rikosseuraamuslaitokselta.

ORK pitää tärkeänä, että muuntorangaistusmenettelyn keventämistä ja siihen osallistuvien viranomaisten toimivallan jakautumista arvioidaan oikeusturvanäkökohdat huomioiden. Mikäli menettelyä kehitetään mainitun työryhmän ehdotusta laajemmin, niin se edellyttää nykyisen prosessin huolellista analyysiä ja sen perusteella tehtävää kokonaisarviointia, miten muuntorangaistuksia tulevaisuudessa käsiteltäisiin. Näitä seikkoja olisivat esimerkiksi sen selvittäminen, mikä viranomainen esittää muuntorangaistusvaatimuksen, mikä viranomainen suorittaa muuntorangaistusasian käsittelyyn haastaminen, millä viranomaisella on vastuu tuomioistuimen ratkaisun tiedoksiannosta muuntorangaistukseen tuomitulle.

2. Kommentit alatyöryhmän 2. Siviiliasioiden käsittely, sovittelu ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot ehdotuksista

Oikeuslaitostyöryhmä on esittänyt alustava toimenpide-ehdotuksena selvitettäväksi, tulisiko velkajärjestelyasioiden käsittelyssä vahvistaa Ulosottolaitoksen tai talous- ja velkaneuvonnan roolia tai siirtää tietyt asiakokonaisuudet näiden viranomaisten käsiteltäväksi, kuitenkin niin että tuomioistuimen rooli tuomiovallan käyttäjänä säilyy (Velkajärjestelyasioissa tuomioistuimen rooli on pelkistetty ja ulosottolaitoksen sekä talous- ja velkaneuvonnan rooleja on vahvistettu: Toimenpide-ehdotus nro 38, s. 28, ks. myös Toimenpide-ehdotus nro 144, s. 76).

ORK kannattaa velkajärjestelymenettelyn keventämistä tuomioistuimissa. ORK ei pidä kannatettavana ulosottoviranomaisen tai talous- ja velkaneuvonnan roolit huomioiden velkajärjestelymenettelyyn liittyvän tuomiovallan siirtämistä mainittujen viranomaisten tehtäväksi tai mainittujen viranomaisten roolin vahvistamista velkajärjestelyasioissa. ORK esittää selvitettäväksi sitä, olisiko velkajärjestelyasioiden käsittelyn keskittämistä yhden käräjäoikeuden yhteyteen oikeusturvanäkökohdat huomioiden perusteltua. ORK pitää keskittämisestä saatavia etuja merkittävänä velkajärjestelyasioiden käsittelyyn liittyvän erityisosaamisen ja lainkäytön yhdenmukaisuuden turvaamiseksi sekä käsittelyn tehostamiseksi.

3. Kommentit alatyöryhmän 3. Hallinto-oikeudelliset asiat ja erityistuomioistuinasiat ehdotuksista

-

4. Kommentit alatyöryhmän 4. Oikeudellinen neuvonta ja avustaminen ehdotuksista

-

5. Kommentit alatyöryhmän 5. Täytäntöönpano ja Ulosottolaitoksen toiminta ehdotuksista

Oikeuslaitostyöryhmä on esittänyt alustava toimenpide-ehdotuksena selvitettäväksi ulosoton roolin vahvistamista riidattomien velka-asioiden käsittelyssä. Ehdotuksen mukaan riidattomien saatavien velkomismenettelyyn liittyviä mahdollisuuksia tulisi arvioida ennakkoluulottomasti. Asiassa tulisi selvittää, voitaisiinko riidattomat saatavat vahvistaa tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisemmin muussa kuin tuomioistuinmenettelyssä tai voisiko suoraan ulosottokelpoisten saatavien alaa laajentaa. Tavoitteena tulisi olla velkomismenettelyn tehostaminen ja menettelystä aiheutuvien kulujen hillitseminen siten, ettei oikeusturvan toteutuminen kuitenkaan vaarannu (Ulosottolaitoksella on valmius ottaa vastaan uusia tehtäviä, Toimenpide-ehdotus nro 145, s. 76)

ORK kannattaa sen selvittämistä, soveltaisiko riidattomien summaarisiin asioiden käsittelyn siirtäminen yleisiltä tuomioistuimilta muille viranomaisille. ORK esittää selvitetäväksi, soveltaisiko riidattomien asioiden vahvistaminen parhaiten ORK:n tehtäväalueelle. ORK:lla on jo merkittävä rooli tuomioistuinten velkomusasioiden rekisterinpitäjänä (tuomiorekisteri). ORK:n tehtävien laajentaminen riidattomien summaaristen asioiden käsittelyyn turvaisi myös rekisteritietojen ajantasaisuutta ja keskitettynä tehtävänä olisi nykyistä kustannustehokkaampaa. ORK pitää tärkeänä, että riidattomien summaaristen asioiden käsittelyä digitalisoidaan siten, että niiden käsittely voidaan toteuttaa nykyistä laajemmin automatisoituna.

Oikeuslaitostyöryhmä on esittänyt alustavana toimenpide-ehdotuksena myös sen selvittämistä, mitä mahdollisuuksia olisi lisätä passiivirekisteröintiä ulosottooperinnässä (Ulosottoasioiden kiertonopeutta selvitetään ja hillitään, Toimenpide-ehdotus nro 140, s. 75).

ORK kannattaa selvityksen käynnistämistä siitä, miten ulosoton passiivirekisteröinnin käyttöönottoa saataisiin laajennettua eri velkojatahojen kuten myös ORK:n osalta. ORK pitää tärkeänä, että passiivirekisteröityjen asioiden osalta saldotiedon selvittäminen toteutettaisiin kyselyrajapinnoin ulosoton ja viranomaisten tietojärjestelmien välillä siten, että saldotietoihin liittyvä tiedonsiirto toteutuisi pääosin automatisoidusti.

6. Kommentit alatyöryhmän 6. Hallinto-, henkilöstö- ja koulutusasiat ehdotuksista

-

7. Muita huomioita Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Toimenpide-ehdotuksissa on useassa eri kohdassa nostettu esiin oikeushallinnon yhteiset asiointipalvelut sekä yhteinen asiointiportaali, jota kautta hallinnon asiakas voi saattaa asian vireille tuomioistuimessa ja seurata asiaansa ajantasaisesti. Portaalin on kuvattu olevan yleinen portaali, josta kuka tahansa saa tietoja vireillä olevien asioiden julkisista diaaritiedoista ja jo ratkaistujen asioiden tarvittaessa anonymisoiduista päätöksistä. Oikeusrekisterikeskus kannattaa lähtökohtaisesti sähköisiä asiointikanavia ja myös esiin tuotua mallia, jossa sähköinen asiointiportaali toimisi toimintaa tehostavana kanavana tietojen luovuttamiselle.

Oikeusrekisterikeskus kiinnittää huomiota siihen, että hallinnonalan toimijoiden yhteinen asiointiportaali todennäköisesti vaatii rekisterinpitäjien välisten tietosuojasäännösten mukaisten vastuiden ja roolien tarkastelua. Ongelmalliseksi saattaa nousta usean eri viranomaisen tietoja sisältävän asiointipalvelun osalta vastuu- ja toimivaltakysymykset tietojen luovuttamiseen ja esimerkiksi rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisen osalta.

Oikeusrekisterikeskus toimii tällä hetkellä oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjänä tietovanannosta annetun lain (955/2020) nojalla. Oikeusrekisterikeskus vastaa mm. tietojen oikeellisuudesta, sekä tietojen luovuttamisesta tietovarannosta. Ratkaisut valtakunnalliseen tietovarantoon siirtyvät tuomioistuinten sekä Syyttäjälaitoksen omista henkilörekistereistä ja nykytilassa on koettu ongelmalliseksi rekisterinpitäjien välinen vastuunjako mm. rekisteritietojen oikeellisuuden osalta.

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Mikkola Teemu
Oikeusrekisterikeskus